

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-30>

**THE ROLE OF ANTI-CORRUPTION INSTITUTIONS
IN OVERCOMING CORRUPTION IN THE MODERN SYSTEM
OF STATE AND PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE
IN THE CONTEXT OF A MILITARY CRISIS**

**РОЛЬ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ У ПОДОЛАННІ
КОРУПЦІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО
ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОЇ КРИЗИ**

Myroslavskyi S. V.

*PhD in Law,
Associate Professor of the Department
of Law and Public Administration,
Educational and Scientific Institute
of History, Law and International
Relations of the Sumy State
Pedagogical University named after
A.S. Makarenko
Sumy, Ukraine*

Мирославський С. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права та публічного
управління,
Навчально-науковий інститут
історії, права та міжнародних
відносин Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Leshchenko A. V.

*Postgraduate student of the Department
of Law and Public Administration,
Educational and Scientific Institute
of History, Law and International
Relations of the Sumy State
Pedagogical University named
after A. S. Makarenko
Sumy, Ukraine*

Лещенко А. В.

*аспірант кафедри права та
публічного управління,
Навчально-науковий інститут
історії, права та міжнародних
відносин Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Корупція традиційно виступає однією з ключових системних проблем державного управління в Україні, що негативно впливає на ефективність функціонування інститутів влади, економічний розвиток та рівень довіри громадян до держави. В умовах повномасштабної війни, що триває з 2022 року, проблема корупції набула особливої актуальності, оскільки значні фінансові ресурси спрямовуються на оборону, гуманітарну допомогу та відновлення країни. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність антикорупційних органів, які покликані забезпечити прозорість, підзвітність та законність у використанні державних ресурсів.

Корупція в умовах війни трансформується та набуває нових форм, зокрема проявляється у нецільовому використанні бюджетних коштів, зловживаннях при оборонних закупівлях та порушеннях у сфері гуманітарної допомоги.

Воєнний стан створює додаткові ризики через спрощення процедур закупівель та обмеження доступу до публічної інформації. Це ускладнює здійснення ефективного контролю та сприяє виникненню нових корупційних практик.

Таким чином, корупція в умовах війни становить загрозу не лише економічній, а й національній безпеці держави.

В Україні сформовано інституційну систему протидії корупції, яка включає НАБУ, САП, НАЗК, ВАКС та інші органи [2; 3; 4; 5].

Правові засади діяльності антикорупційних органів визначаються Законом України «Про запобігання корупції» [1], який встановлює основні принципи антикорупційної політики, а також іншими спеціальними нормативно-правовими актами [2; 3].

Кожен із вищезазначених органів виконує окрему функцію:

- НАБУ здійснює досудове розслідування корупційних злочинів вищих посадових осіб;
- САП забезпечує процесуальне керівництво;
- НАЗК відповідає за превенцію корупції та контроль декларацій;
- ВАКС здійснює правосуддя у справах топкорупції.

В умовах війни роль антикорупційних органів значно зростає, що підтверджується як національними, так і міжнародними дослідженнями [7; 8].

1. Забезпечення прозорості використання оборонних коштів.

Антикорупційні органи здійснюють контроль за державними закупівлями, зокрема в оборонній сфері, запобігаючи завищенню цін та змовам між постачальниками [6].

2. Контроль за міжнародною допомогою. Україна отримує значні обсяги міжнародної допомоги, і ефективність її використання безпосередньо впливає на рівень довіри партнерів. Антикорупційні органи відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості цих процесів.

3. Виявлення та розслідування корупційних правопорушень. Навіть у складних умовах воєнного стану антикорупційні органи продовжують виявляти та розслідувати корупційні злочини, забезпечуючи невідворотність покарання [5].

4. Формування антикорупційної культури. Важливим напрямом діяльності антикорупційних органів є формування антикорупційної

культури через освітні та превентивні заходи, що здійснюються НАЗК [4].

Незважаючи на значний прогрес, антикорупційні органи стикаються з низкою проблем, а саме :

- **Обмежений доступ до інформації.** Закриття державних реєстрів у період воєнного стану обмежує можливості громадського контролю та аналітики.

- **Політичний тиск.** Існує ризик впливу політичних факторів на діяльність антикорупційних органів, що може знижувати їх ефективність .

- **Ресурсні обмеження.** Війна спричинила дефіцит ресурсів та кадрові проблеми, що ускладнює виконання функцій.

- **Зміна державних пріоритетів.** Фокус держави на обороні іноді знижує увагу до антикорупційної політики.

Для підвищення ефективності антикорупційної діяльності необхідно, на наш погляд, відновити прозорість державних процесів, посилити інституційну незалежність антикорупційних органів, розширити міжнародне співробітництво, впроваджувати цифрові інструменти контролю та активізувати роль громадянського суспільства.

Таким чином, антикорупційні органи відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості та ефективності державного управління в Україні в умовах воєнної кризи. Їх діяльність сприяє зміцненню інституційної спроможності держави, підвищенню довіри міжнародних партнерів та забезпеченню ефективного використання ресурсів. Водночас існує необхідність подальшого вдосконалення антикорупційної політики з урахуванням викликів воєнного часу.

Література:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 18.03.2026).

2. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 18.03.2026).

3. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19> (дата звернення: 18.03.2026).

4. Національне агентство з питань запобігання корупції : офіційний вебсайт. URL: <https://nazk.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2026).

5. Національне антикорупційне бюро України : офіційний вебсайт. URL: <https://nabu.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2026).

6. Transparency International Ukraine : офіційний сайт. URL: <https://ti-ukraine.org> (дата звернення: 18.03.2026).

7. OECD. Anti-Corruption Reforms in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org> (дата звернення: 18.03.2026).

8. World Bank. Governance and Anti-Corruption in Ukraine. Washington, DC : World Bank, 2023. URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 18.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-31>

INFORMAL POLITICAL INSTITUTIONS IN UKRAINE DURING THE RUSSO-UKRAINIAN WAR: FUNCTIONS AND POLITICAL SIGNIFICANCE

НЕФОРМАЛЬНІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ФУНКЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Nahirnyi V. M.

*Candidate of Political Sciences,
Leading Researcher of the Political
System Department of the Center for
Domestic Policy Studies,
National Institute for Strategic Studies
Kyiv, Ukraine*

Нагірний В. М.

*кандидат політичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу політичної системи центру
внутрішньополітичних досліджень,
Національний інститут
стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

На момент початку повномасштабного російського вторгнення Україна здійснювала модернізацію за західним зразком. На п'ятому році війни суспільний консенсус довкола продовження цього курсу не тільки зберігся, а й зміцнився. Цьому сприяли, серед іншого, суттєві трансформації у соціальній структурі України, політичних настроях громадян, горизонтальній та вертикальній взаємодії. Зросла роль неформальних практик, які актуалізувались потребами посилення обороноздатності та суспільної стійкості. Значна частина цих практик вже інституціолізована. Відтак, неформальні інститути стають фактором формування конкретних політик та стратегій.

Така ситуація в українському суспільно-політичному житті не є унікальною. Згідно з сучасним науковим баченням, неформальні